

Külföldi hírek,

Barlangok

A VILÁG LEGMÉLYEBB BARLANGJAI

A világ legmélyebb barlangjainak sorrendjében az utóbbi időben jelentős változások történtek.

A jelenlegi sorrend a következő:

1. Gouffre Berger (Franciaország)	1122 m
2. Pierre St. -Martin (Francia-spanyol határ)	845 m
3. Antro di Corchia (Olaszország)	805 m
4. Trou de Vent — Gouffre Pierre (Franciaország)	713 m
5. Caracas — Piaggia Bella (Olaszország)	689 m
6. Abisso di Bifurto (Olaszország)	683 m
7. Faour Dara (Libanon)	622 m
8. Sniezna (Lengyelország)	620 m
9. Dent de Crolles (Trou de Glaz — Guiers Mort) (Franciaország)	603 m
10. Vorragine Raymond Gache (Olaszország)	558 m
11. Frauenmauerhöhle-Langsteintropfsteinhöhle (Ausztria)	544 m
12. Anou Boussouil (Algéria)	539 m
13. Spluga della Preta (Olaszország)	530 m

Ha így ránézünk ezekre a számokra, azok — felületes olvasással — önmagukban nem sokat jelentenek. De ha a számok értékét, mint mélységet kezdjük felbecsülni, akkor döbbenünk rá, hogy micsoda mérhetetlen küzdelem, gigászi harc, milyen végtelen akaraterő rejlik e sűrű számsorok mögött. Hazai zombolyaink, illetve barlangjaink mélysége jóval távol van még a 200 m-től is. Így — leszámítva egy-két szerencsés magyar kutatótársunkat, akik részt vehettek az egyik Sniezna expedícióban — összehasonlításokat, különösen magyar viszonylatban, nem is tudunk tenni.

Lássuk sorban a fenti nagymélységű barlangokat, mit tudunk róluk?

Az első a *Gouffre Berger*, Franciaországban, Isère megyében a Dauphinéi-Alpokban van. A világ legmélyebb barlangja. 1954. szeptemberében 903 m-ig jutottak le benne, 1955-ben már 985 m-re és 1956. nyarán pedig egy nemzetközi expedíció 1128 m mélységet ért el. (A fenti jegyzékben 1122 m szerepel. A jegyzék egy részének összeállítója a Spelunca c. francia szpелológiai folyóirat munkatársa, — különböző okok miatt — a legtöbb barlang mélységi adatát csökkentette).

A második, a *Pierre St. -Martin* a spanyol Pireneusokban nyílik, de mélyebb részei már Franciaország alá, az Alacsony-Pireneusokba nyúlnak. Marcel Lubens tragikusvégi, halálos szerencsétlensége folytán a világ legismertebb zombolyainak

egyike. 727 m mélységével egyideig a világrekordot is tartotta. Kutatása 1951-ben kezdődött, és a ma ismert legnagyobb mélysége 845 m. Ezt 1962. pünkösdjén érték el.

A harmadik helyezett az *Antro di Corchia* Olaszországban, az Apuaniai-Alpokban van, Levigliani közelében. Az 1960-as expedíció előtt csak 553 m-ig volt ismeretes, és addig a világranglistán az 5. helyen állt. 1960. augusztusában a milánói és bolognai kutatók összefogásával sikerült elérni a barlang alsó részén levő folyót. Ezt követve több tó és vízesés leküzdése után egy nagy csarnokba jutottak, ahol a víz 805 m mélységben, egy járhatatlan sziklahasadékban eltűnik. Ezzel a mélységgel egyidőre, 1962-ig a világ legmélyebb barlangjai között a második helyre is került és megelőzte Olaszország addig legmélyebbnek ismert barlangját, a Caracast is.

A negyedik helyen álló *Trou de Vent* (Gouffre Pierre) Franciaországban, a Pireneusokban nyílik. 1956-ban Casteret fedezte fel és 1960. húsvétjáig csak 300 m mélységig ismerték. Először úgy gondolták, hogy a Grotte d'Queil-di-Her-rel találnak kapcsolatot, amely 800–900 m-rel a zombolya bejárata alatt nyílik, ahol a zombolyázónákból lefolyó karsztvizek napvilágra bukkannak. A Gouffre Pierre-t 1957. és 58-ban csak 564 m-ig tárták fel. Múlt év júliusában aztán egy kutatócsoport visszafelé, a folyással ellentétben haladva a Gouffre Pierre-n át 713 m szintkülönbség után érte el a kijáratot.

Az ötödik helyen álló *Caracas*, illetve a *Piaggia Bella* szintén kettős barlang. A Caracas Olaszországban a Tengeri-Alpokban található. 1957-ben 346 m-ig ismerték. Ekkor még csak sejtették a *Piaggia Bella*-val való összefüggést.

1958. nyarán egy közös, olasz-francia expedíciónak sikerült az összeköttetést megtalálnia, és így a két zombolya összmélysége 689 m lett.

A hatodik helyre az 1962-ben elért újabb mélysége révén az *Abisso di Bifurto* került. Ez a barlang Dél-Olaszországban van, a calabrai körzetben. 1961-ben piemonti és bolognai kutatók 440 m mélységet értek el benne, 1962-ben aztán a piemontiak ezt a mélységet 683 m-re növelték.

A hetedik helyen 622 m „hivatalos” mélységével a libanoni *Faour Dara* áll. 1955–57-ig csak 225 m-ig, 1960-ban 280 m-ig, 1961-ben pedig már 512 m mélységig volt ismeretes. 1962. őszén aztán a Libanoni Speleo Club tagjainak — A. Anavy és S. Karkabi vezetésével — mintegy 3 km hosszúságban 84 óras

földalatti küzdelem árán 622 m mélységet sikerült elérniük. A Faour Dara Libanonban a Zaarour masszívumában van.

A nyolcadik helyre 620 m mélységével a lengyel *Snieżna* került. A *Snieżna* barlangot (Havas-barlang) csak 1959-ben fedezték fel, a Nyugati-Tátrában, a Giewont alatti szűk kis völgyben, a Dolina Malej Laki-ban. Először csak 45 m-ig jutottak le, a júliusi expedíció már 260 m-t ért el, a szeptemberi pedig már a 330 m-es mélységet. A 620 m-t 1960. augusztusában, illetve szeptemberében győzték le. Az 1961-i nyárvégi expedíció pedig — amelyben magyar barlangkutatók is részt vettek — már 638 m mélységűnek állapította meg a barlangot. Erről azonban a Spelunca úgy látszik még hivatalosan nem vett tudomást.

A világ kilencedik legmélyebb barlangja a *Dent du Crolles*, a *Trou du Glaz* és a *Guiers Mort* kettős barlangja. Franciaországban, Isère megyében van és összmélysége 603 m.

A tizedik helyet a *Vorragine Raymond Gache* foglalja el. Észak-Olaszországban a Tengeri-Alpokban, Cuneo közelében van. A párizsi Speleo Club és a nizzai „Martel” Club tagjai 376 m-ről 402 m-re bővítették a megismert mélységet, majd 1962-ban az igen aktív piemontiaiak növelték 558 m-re.

A tizenegyedik helyen szintén kettős barlang áll, a *Frauenmauerhöhle* és a *Langsteintropfsteinhöhle* összekapcsolódásából. Ausztriában, a Hochschwab csoportban levő két barlang összefüggését 1961-ben fedezték fel. Teljes mélysége 544 m. Előzőleg a libanoni Faour Dara előretörése előtt a marokkói *Toghobeit*-tel a nyolcadik helyen álltak holtversenyben.

A Toghobeit-ről azonban most a pontos topográfiai felvételnél kiderült, hogy egész mélysége nem haladja túl a 377 m-t. Így ez alaposan kiesett a mezőnyből, mert ennél lejjebb megyünk a számokkal, annál tömöttebb, zsúfoltabb a mezőny.

A tizenkettedik helyezett az *Anou Boussouil* Algériában, a Djurdjura masszívumában van. Csak annyit tudunk róla, hogy teljes mélysége 539 m.

A tizenharmadik helyen a *Spluga della Preta* áll. Olaszországban, Verona közelében van. Régebben 637 m mélynek és a világ legmélyebb barlangjának tartották. 1958-ban a veronai barlangkutatók ellenőrzőmérésénél azonban csak 594 m-nek bizonyult. Újabb ez is leredukálódott 530 m-re és így kénytelen beérni a szerényebb, tizenharmadik hellyel.

500 méternél mélyebb barlangok még az ausztriai *Geldloch* és *Tonionschacht*, valamint a svájci *Grotte-Gouffre du Chevrier* és a francia *Tanne des Enfers*.

A mélységekért vívott nagy küzdelem azonban, mely különösen az utóbbi években vett erős lendületet, tovább tart. Befejezésül álljon itt még a londoni rádió németnyelvű, múlt év októbervégi műsorfüzetének kis híre, mely szerint „egy angol csoportnak egy dél-franciaországi barlangban 1145 m mélységet sikerült elérni, pontosan egy méterrel mélyebbet, mint az eddigi világrekord”. A dél-franciaországi barlang ebben az esetben valószínűleg a *Gouffre Berger* lesz és a nagy szenzáció csak annyit jelent, hogy a világ legmélyebb barlangjának mélysége néhány méterrel megnövekedett.

Id. Schönviszky László

SPELEONOSIS, A „BARLANGI BETEGSÉG”

Tutenkhamen fáraó sírjának feltárása közben, 1923-ban járta be a hír a világot az egyik kutató, Carnavorn lord rejtélyes haláláról. Később egy újabb hír, már a másik kutató, Carter halálát is közölte. Ez azonban nem volt igaz. Carter jóval túlélte a fáraó sírjának felbontását és csak 17 év múlva halt meg Londonban.

Carnavorn halálának okát akkor az orvosok moszkító csipés következtében fellépő pneumoniában állapították meg. Ma már histoplasmosisra gyanakodnak, erre az elég régóta, de mégis kevésbé ismert betegségre, amelynek előfordulásáról először Panamából adtak hírt. Kórokozóját, a Histoplazma capsullatum nevű, nagyon kicsi, élesztőszerű, bimbózó gombáit S. T. Darling már 1906-ban felfedezte, s nevét is ő adta. Kitenyészteni azonban csak jóval később, 1934-ben W. A. Mombreennek sikerült, aki már tanulmányozta is. E gomba által előidézett betegség kétféle lefolyású szokott lenni. A súlyosabb, rosszindulatú nyirokdaganat, az enyhébb pedig tuberkulózishoz, illetve tüdőgyulladásához hasonló tünetekkel jár.

Az amerikai orvosi szakirodalom ezzel a „barlangi betegség”-nek, illetve „speleonosis”-nek nevezett betegséggel aránylag sokat foglalkozik. Egy közlemény szerint, az USA-ban a histoplasmosis klinikai

eseteinek száma elenyészően csekély. A 400 elismert klinikai esetből 38 volt halálos. A betegséget a chemoterápia nem befolyásolja, de Amerikában histoplasmin néven a gomba húsleves kultúrájából már egy antigént állítanak elő.

Ez a betegség a barlangkutatók körében most azzal nyert jelentőséget, hogy előidézésének felkutatásába a barlangkutatók is bekapcsolódtak. Így az 1961-ben Bécsben lezajlott III. Nemzetközi Barlangkutató Kongresszuson „Histoplasmosis a felsőkatangai barlangokban” címmel Anciaux de Faveaux, a Katangai Barlangkutató Társaság egyik vezetőségi tagja, a társaság négy európai tagján jelentkezett jóindulatú histoplasmosis eset kapcsán tartott előadást róla. Különösen a főinfekciós göcot, a mulungwishi-i Grotte Etienne-t (István-barlangot) vették vizsgálat alá. Hőmérsékleti és nedvességi viszonyok vizsgálata mellett guánó és penészgomba próbákat vettek, valamint barlangi állatokkal, főleg denevérekkel végeztek fertőzési kísérleteket. Végső megállapításuk az volt, hogy a fertőzés lehetősége Katanga többi barlangjaiban is fennáll, még pedig a Pempéré masszívumában és Lubudi területén. A fertőzés mechanizmusa ugyan még nem ismeretes, de a denevérek a betegség terjedésében feltétlenül szerepet játszanak. (Die Höhle 1962. 3., Communications 1961. 9. stb.)

— viszky